

randi qua via cadaver exportandum sit (S. R. C. eodem *Decr. 1440 ad 5*).

784. *Quid est quarta funebris?* Est pars (ordinarie quarta) emolumentorum, quae ab Ecclesia funeranti sive Ecclesiae parochiali, sive Ecclesiae tumulanti, cedi debet.

785. *Qua de causa debetur parochi quarta?* Ratione Sacramentorum, quae parochianus dum vivebat in paroecia sua recepit, dicente Leone III. (*Decretal. III. xxviii. Cap. I*): « Illi Ecclesiae dari (portionem canonicam) censum semus in qua coelesti pabulo refici consuevit ».

786. *Ad determinandam hanc quartam, quatenus emolumenta computari debent? Et suntne aliqui exempti a solutione quartae?* De iure communi scripto (scilicet praescindendo a consuetudinibus legi derogantibus) aliud dici debet de Italia et insulis adiacentibus; aliud vero de aliis locis.

787. *Quid de iure scripto quoad loca extra Italiam?* Imprimis Innocentius III. (*Decretal. III. xxviii. De Sepult. C. X. In nostra*) dixit: « Parochialis Ecclesia de oblationibus et aliis, quae defunctus in ultima dispositione reliquit.... recipiat quartam partem ». Gregorius IX (*Decretal. III. xxxi. De testam. Cap. XV. De his*) limitationem adiecit, inquit: « De his, quae in ornamentis, vel pro cereis, seu fabrica, luminaribus, anniversario, septimo, vigesimo, trigesimo die, sive aliis, ad perpetuum cultum divinum legata (fuerunt) Ecclesiis vel reliquis piis locis, canonica portio.... deduci non debet ». E contra postea Clemens V (*Clementin. III. vii. Cap. 2 Dudum*) extensionem fecit et statuit, quartam sumendam esse etiam ex quibuslibet legatis Ecclesiae funeranti a defuncto factis; imponendo onus solvendi parochis quartam « de obventionibus omnibus tam funeralibus, quam quibuscumque et quomodocumque relictis distincte vel indistincte ad quoscumque certos et determinatos usus, de quibus etiam quarta, sive canonica portio, dari sive exigi non consuevit vel non debet de iure, necnon de datis vel qualitercumque donatis in morte ». Haec tamen extensio, contraria praedicto statuto Gregorii IX (iuxta Reiff. *III. xxviii. 53*) respiciebat solum Fratres Praedicatorum et Minoriticorum, de quibus dumtaxat Clemens V loquebatur, et proinde alias Ecclesias non gravabat. Venerunt deinde privilegia, quibus aliqui Romani Pontifices plures Ordines religiosos a solutione quartae prorsus exemerunt. Privilegia ista maxima ex parte intacta relictis fuerunt a Conc. Tridentino; unde, non obstante decreto *Sess. XXV. C. III.*, post ipsum adhuc perdurarunt. Silentio tamen non est praetereundum quod Pius V Const. *Etsi mendicantium* restrinxit quartam ad sola funerals, scilicet ad sola emolumenta obvenerunt Ecclesiae funeranti die funerals; dixit enim: « Id tantum cerae, et aliorum quae in aliquibus partibus deferri contigerit tempore quo defunctorum corpora ad sepulturam deferuntur, non autem de Missis, seu legatis vel aliis, Fratribus ipsis seu Monialibus huiusmodi relictis, aut alias quomodolibet donatis, solvi debet; sicque intelligi Concilii Tridentini decretum, quoad quartam huius-

« modi solvendam, debere decernimus ». An autem haec Pii V dispositio vim habeat, non obstante quod Gregorius XIII (Const. *In tanta*) eius Bullam et declarationes in ipsa factas abrogaverit, mihi (contra Reiff. *l. c. 58*) valde dubitari posse videtur. Concludendum est itaque quod, inspecto (ut dixi) solo iure scripto (nisi scilicet consuetudines in contrarium efformatae fuerint) extra Italiam 1. Privilegia Regularium, circa exemptionem a solvenda quarta, magna ex parte adhuc perdurant. Si autem iam a tempore immemorabili illam exigere solerent, iam ex hoc ipso de eorum iure praesumendum esset. Vecchiotti (*II. v. n. 61*). 2. An vero, ad quartam determinandam, ultra emolumenta die funerals percepta, alia quoque computari debeant, dubium videtur.

788. *Quid de Italia et insulis adiacentibus?* Benedictus XIII (Const. *Romanus*) sequentia statuit: « Omnia privilegia quoad quartam funeralem... ad viam iuris reducimus, et, quatenus opus sit, etiam revocamus et abrogamus, neque cuiquam deinceps suffragari posse vel debere decernimus... Mandamus ut... parochis defunctorum, qui in Ecclesiis quorumcumque Regularium praedictorum tumulabuntur, persolvatur et cum effectu tradatur quarta pars omnium intortiorum et candelarum, quibus defuncti cadaver in itinere ad Ecclesiam tumulantem associabitur, necnon omnium intortiorum et candelarum, quae in eadem Ecclesia circa cadaver, vel etiam in altaribus in die funerals accendentur. A praedicta tamen quarta funerali exceptae intelligantur et sint candelae, quas sacerdotes, etiam Regulares, vel piarum sodalitatum confratres, funus associantes manualiter per viam accensas deferent.... Sub praedicta quarta funerali comprehendi non intendimus, imo expresse ab ea excipimus, legata missarum et anniversariorum, hisque similia pia relictis, ad favorem Ecclesiae tumulantis vel exponentis a defuncto disposita ». Sic itaque in Italia privilegia Regularium hoc in puncto sublata sunt totaliter et aliunde quarta ad sola emolumenta cerae die funerals percepta, restricta fuit.

789. *Valentne consuetudines in hac materia?* Utique, dummodo sint legitimae; dummodo scilicet ab immemorabili servatae fuerint, vel saltem tempus de iure sufficiens ad praescriptionem inducendam elapsum fuerit.

Valent itaque I. ad quartam augendam; unde idem Bened. XIII (*Const. cit.*) dixit: « Ubi vero consuetudines
« legitime probatae, conventiones, concordiae, vel statuta,
« vigerent, quae praefatis parochis magis faverent, illis
« que pinguiorem praedicta quarta emolumentorum fune-
« raliū portionem assignarent; ea, in iis in quibus vigent
« locis, inconcusse ab omnibus observari... iubemus ». Quod longe prius statutum fuit a Clemente III (*Decretal. III. xxviii. De sepult. IX*) dicente: « Unaquaeque pro-
« vincia in sensu suo abundet; secundum rationabilem
« consuetudinem regionis, illa iustitia circa medietatem
« vel tertiam aut quartam partem pro locorum diversita-
« tibus attendatur ».

Valent II. ad quartam imminuendam, vel etiam ut nihil solvatur, ut communiter notant Canonistae.

Attamen dicit Ferraris (v. *Quarta n. 3*): « Portio
« canonica usque ad quartam exclusive (dum scilicet prius
« erat maior) potest praescribi spatio decem annorum ab-
« sque titulo; ad hoc autem ut praescribatur infra quar-
« tam, vel ut nihil solvatur, requiritur consuetudo qua-
« draginta annorum cum titulo, aut immemorabilis ». Vide etiam Barbosa (*De par. XXV. 16*), et Vecchiotti (*II. n. § 61*).

790. *Quaenam sunt consuetudines magis communes in hac materia?*

I. « Consuetudo passim introducta et recepta (*intel-
« lige etiam extra Italiam*) habetur quod non nisi de iis,
« quae occasione funeris (non item quae per dispositionem
« aliquam ultimam), et quidem in solo die depositionis aut
« sepulturae, Ecclesiae alienae obveniunt, solvatur ». Ita Reiffenst. (*III. xxviii. 52*); et idem dicit Vecchiotti (*II. v. n. 61*).

II. Consuetudo (saltem in Italia) communis est ut computetur sola cera, quae circa feretrum et in altaribus a familia defuncti accendi vult. Patet 1° ex verbis Benedicti XIII supra citatis (*n. 788*); 2° ex statutis Cleri Ro-

mani (apud de Angelis *III. xxviii. 4*); 3° ex Synodis dioecesanis, inter quas videri potest Synodus nostra (*pag. 118*). Patet etiam 4° quia secus Ecclesia funerans, ad quartam determinandam, computare deberet etiam emolumentum, quod parochus ipse pro associatione percipit; quod absonum et contra praxim est. Ea itaque quae dantur, v. g. propter cadaveris associationem vel Missam cantatam etc., computanda esse non videntur. Si tamen pro cera pecunia daretur, tunc quarta ex hac pecunia taxari deberet.

III. Consuetudo communissima est ut quarta vere a quarta parte constituatur, ut ex nomine ipso aperte colligitur.

IV. Nihil dico de privilegiis, quae eo usque procedere possunt, ut aliquae Ecclesiae quartam imo et medietatem (etiam a non assuetis) exigere valeant; et ipsae e contra nihil dare teneantur; prout Romae (relate ad alias dioeceses) contingere dicunt.

791. *Quid si in aliqua Dioecesi praxis circa quartam esset varia et confusa?* Tunc a iure communi regula sumi deberet. Barbosa (*XVV. 2*).

792. *Quid si Ecclesia parochialis iuxta consuetudinem suae Dioecesis exigeret quartam in tali vel tali mensura, et Ecclesia funerans alterius Dioecesis iuxta consuetudinem illuc vigentem solvere vellet minus vel nihil?* Secluso privilegio, standum esset pro iure Ecclesiae parochialis: ipsa enim habet titulum onerosum, qui alteri solum lucrativo praevalere deberet. Barbosa (*l. c.*).

793. *Quid si funus non die tumulationis celebraretur, sed ad diversam diem, vel ad aliud longius tempus, procrastinaretur?* « Parocho nihilominus assignetur quarta pars omnium intortitorum et candelarum, quae ipsamet peracti funeris die in Ecclesia ubi defunctus humatus fuit, circa coenotaphium seu tumulum honorarium, atque etiam in altaribus eiusdem Ecclesiae, accensa fuerint ». Ita Benedictus XIII (*Const. cit.*).

794. *Quid si funus levis momenti die tumulationis, et alia die officium solemne et proportionatum factum fuisset?* De hoc casu habemus decisionem S. C. Epp. et Reg. (*Die 3 Aug. 1624*) quae sic prostat: « Utrum si parocho in die funeris data sit sola candelarum et facularum quarta; et deinde sequenti die solemniori pompa, magno scilicet adhibito religiosorum, confraternitatum et presbyterorum numero in alia Ecclesia, ubi mortuus sepulturae mandatus fuerat, pro eius anima solemnis Missa cantetur, cum distributione candelarum et intortitorum in maiori quantitate quam die praecedentis, debeatur ex his quoque parocho quarta? In qua controversia S. C. .... nemine discrepante censuit: deberi quartam parocho ex funeralibus secundo loco factis » (Apud Acta V. 604). Idque iure optimo; ne secus fraus legi et parochis fiat; ut bene notat cl. D'Annibale (*III. 530 not. 22*).

795. *Quid si alicubi consuetudo esset persolvendi iusta funebria eodem apparatu eodemque funeris sumptu, non solum die depositionis, sed etiam duobus diebus sequentibus?* S. C. C. (In Firmana 18 Jul. 1744) censuit, dandam esse quartam etiam quoad duos dies subsequentes. Apud Acta (l. e.).

796. *Quid si cadaver ad modum depositi vel preeariae expositionis relictum fuisset in aliqua Ecclesia cum intorticiis accensis antequam ad parochialem vel ad aliam Ecclesiam deferretur?* Si e depositi loco ad Ecclesiam parochialem deferatur, tunc illa intorticia parochi debentur; quarta vero eorundem ei deberetur, si ad aliam Ecclesiam deferretur. Ita fuisse decisum a S. C. C. dicit Vecchiotti (II. v. § 62).

797. *Quarta (si parochianus in parocia mortuus fuerit) debeturne parochi solum in casu sepulturae alibi electae, an vero etiam in aliis casibus in quibus extra parochialem funus celebratur?* Debetur etiam in aliis casibus, Benedictus XIII (Const. cit.) dixit: « Haec porro omnia locum « habent... quotiescumque defunctus extra suam parochialem Ecclesiam tu- « muletur vel exponatur; sive quia in Ecclesia tumultante vel exponente bene- « ficium obtinuerit, sive quia ibidem sepulchrum habuerit gentilitium, sive « tandem quia in ipsa sepulturam elegerit ».

798. *Qui sepeliri deberet in sepulchro gentilitio, si alibi sepulturam elegisset, quarta funebri essetne solvenda Ecclesiae sepulchri gentilitii, an vero parochiali?* Solvenda esset parochiali, dicente Bonifacio VIII (VI. Decretal. III. De sepult. Cap. 8): « Cum quis, cuius maiores sunt soliti ab « antiquo in aliqua Ecclesia sepeliri, eam dimissa, eligit alibi sepulturam: cano- « nica portio dimissae non debetur Ecclesiae, sed illi dumtaxat, in qua ille « officia consueverit audire divina et ecclesiastica recipere sacramenta ».

799. *Pro exactione quartae parochus habetne actionem contra haeredes seu familiam defuncti?* Negative; sed solum contra rectorem illius Ecclesiae, in qua funus celebratum fuit. Ita S. C. Epp. et Reg. (14 Apr. 1615) apud Ferraris (v. *Quarta* n. 35).

800. *Quid de quarta, si funus perageretur in parochiali, sed pro tumulo ad aliam Ecclesiam sive Regularium sive utcumque rectorem habentem, defunctus deferri deberet?* Tunc (ut innui supra n. 782) parochus Ecclesiae tumultanti quartam solvere teneretur; idque verum esset sive propter sepulchrum gentilitium sive propter defuncti ipsius voluntatem humatio ibidem facienda foret. S. R. C. (Decr. 2899).

801. *Quid si haeredes defuncti in exequiis pompam extraordinariam non sine magno parochi incommodo exigent?* De Luca (XII. III. De par. XXVIII. 6) dicit, taxam consuetam respicere funera consuetam, neque parochum teneri huiusmodi functiones facere in forma pomposa cum extraordinario ac magno incommodo et labore; et in

casu maiorem recognitionem (taxandam iuxta consuetudinem) exigere posse.

802. *Quid de parochi exigente taxam ad praestandum locum pro sepultura, non equidem consueta sed honoratiori, sive in coemeterio parochiali sive in Ecclesia? Scilicet 1º Estne hoc licitum? 2º Exigiturne licentia Episcopi?*

Ad primum sic respondet Reiffenstuel (III. xxviii. 68): « Probabile est posse etiam per modum pretii et contra- « ctus aliquid peti et accipi pro honoratiori situ et loco « sepulturae, v. g. ut quis sepeliatur in Ecclesia, capella « etc.... Ratio est quia in tali casu non attenditur ipsa « sepultura, sed honor et praeceminentia, quae ut quid « profanum pretio aestimabile est... Accedit praxis quoti- « diana doctissimorum et timoratissimorum virorum ex « utroque tam saeculari quam regulari clero pro sepultura « in Ecclesiis vel aliis similibus honoratioribus locis sine « omni scrupulo paciscentium et pretium accipientium, « scientibus et tolerantibus RR. Ordinariis, imo idipsum « per suos practicantibus, qui omnes sane continuae si- « moniacae pravitate argui absque temeritate vix possunt ». Idque confirmat exemplo sedilium in Ecclesia inquit: « Sicut a pari contingit, si pro pretio Ecclesia laico con- « cedit honoratiorem locum, seu sedem seu banchum in « Ecclesia, quod fieri posse etiam adversarii concedunt ».

Ad secundum sic respondet Barbosa (De par. III. xxvi. 11): « Tribus modis locus sepulturae dari potest: « 1º ut is cui datur fiat dominus eius; 2º ut habeat ius « sepeliendi in eo mortuos suos, et impediendi ne alii « sepeliantur; 3º ut possit sepelire aliquem in ea... Primo « modo nulli potest dari locus sepulturae, etiam cum au- « ctoritate Episcopi, quia rei sacrae dominium nullus ha- « bere potest. Secundo modo non potest dari sine aucto- « ritate Episcopi, nec cum illa sine iusta causa.... Tertio « modo potest dari a quolibet habente... ius admittendi ad « sepulturam in sua Ecclesia... sine auctoritate speciali